

ଯୋଗୀ

ରେଘୁନାଥ ବୀର

ଶ୍ରୀ ଅନନ୍ତଦାସ ଶର୍ମାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା
ପ୍ରଥମବାର ପ୍ରକାଶିତ ।

PRINTED BY A. K. GHOSH
AT SREE HARANATH PRESS
BAKHRABAD
CUTTACK.
1929

ମୂଲ୍ୟ ୫ ୦ /

ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ବୀର ।

ରେଙ୍ଗୁନ ଗୀତ ।

ଚାନ୍ଦ୍ର କହୁ କେମନ୍ତ ରେଙ୍ଗୁନ ଦେଶ ।

କିନ୍ତୁ ଶୁଣିଲେ ମନ ହେବ ଉନ୍ନାସ । ପଦ ।

ଶେଷେ ତୁମ୍ଭେ ମେ'ତେ ଶୁଭାଶି ଗଲ । ଗୋପାଳପୁରେ କେତେ
 ଦନ ହେଲ । ଘୋର ସିନ୍ଧୁ କପଳ ଆନନ୍ଦେ ଦେଲ ପାବ । ତଳି
 ସେ ଦେଶର ଛଟା କେଉଁ ପ୍ରକାର । ଜଣା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ହୋଇଥୁ
 କିସ ।। ଫଳଅଙ୍ଗନା କେମନ୍ତେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କିନ୍ତୁ । ନିଜ ପଦକ କରୁପେ
 ସେବା କରନ୍ତି । ଟାଉ ରକ୍ଷକ ଯାଇ ଠିକଣା ଦିଅ କହ । ଚାନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ
 ଖପାରି ଗାଳି କି ରସେ ଶୁଦ୍ଧି । ଅଟେ କେମନ୍ତ ଭାଷା ଜାକବିଶେଷ
 ଜାକର ଶୋଭା କରୁପେ ଶାଆନ୍ତ କିସ । ଆନ୍ତ କେମନ୍ତ ଗୁଡ଼େ
 କେମନ୍ତ ଦେଶ । ଦାତା ପଣ୍ଡାରେ ଗତ ଧାର୍ମିକ କେତେକିନ୍ତୁ । ନନ୍ଦାନ
 ଦିଅ କହ ପୂର୍ଣ୍ଣ କି ଆଶୁ ହୋଇ । ପଳ ପଳଇ ତହିଁ କିସ ବିଶେଷ ।
 ବଡ଼ ସିନ୍ଧୁକୁ ଯେ ଗଲେ କେମନ୍ତ କେଣି । ଭଲେ କହ ସାନସିଂଆ
 କରଇ କିସ । ମେ ରାଜ ଟାପୁ ତହିଁ ଯାଇ ଅଛ କି ନାହିଁ । ରହିଲେ
 ହଜିଲାର ଲବଣ୍ୟ ଯେ କେମନ୍ତ । ବହୁ ଧନ ଅର୍ଜନ ଦାୟି ବିଶେଷ ।
 ଶିଫ୍ତ ବେଇଲର କଥା କହ ପଦ୍ମରେ । ସେଥରେ ଗଡ଼ ଶୁଭ
 କେଉଁ ପ୍ରକାରେ । ମେସନ ସେ ଦେଶରେ ଅଛଇ କେତେ ପ୍ରକ ଭେ
 ଷରେ ହେଲ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶେଷ ହେଲା ସୁନନ । ଶିଳାରେ ଘୋରା କହଲ
 ଏ ରସ । ୫ ।

କଲ୍ଲ ଯାହାରେ ଉଲ୍ଲ ରେଖାମଣି ଦେଶ । କଥା ସାରତେଲ୍ଲ
 କରବା କିଷ୍ଟ । ଦେ । ଖୋଜନ୍ତୁ ମେସ୍ତର । ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ଫେର ।
 ବୋଲନ୍ତୁ ରେଖାମଣି ଯିବ କେ ଅସ । ଚିତ୍ତେ ବୋଲନ୍ତୁ ଦେବ ମୁଁ
 ତୁମ୍ଭକୁ । ଏ କଥାରେ ଅଛି ପରୁଷ ହସ । ୧ । ଗଲେ ଯେତେ ଧନ
 ହୋଏ ଉପାର୍ଜନ ମେ କଥା ତୁମ୍ଭକୁ କହିବ କିଏ । ଗୋଟିଏ କଦଳୀ
 ଗଛ ଦେଲେ ଡାଳ । ଟଙ୍କାଟିଏ ମିଳେ ନ ଥାଇ କେଣ । ୨ । ଘର
 ଗୋଟା ଗ୍ରାସେ ଟଙ୍କା ଜମା ହୁଏ । ଗୋଟି ମାଲ କରବ ଯେ ବିଶେଷ
 ଘର ଚନ୍ଦ୍ର । ତହିଁ କିନ୍ତୁ ନ ଲାଗଇ । କଥା ଅଳ୍ପ ଖାର ମନ ଉଲ୍ଲସ ।
 ଏ ବର୍ଣ୍ଣ ନ ଦେହେ ଲେ କହି ହୋଏ । ମାସକେ ଅସାକୁ ପଡ଼ଇ କେଶ
 ଅଛି ପାନ ଯେତେ କହିବ ମୁଁ କେତେ । ମାତ୍ରକ ବିଶେଷ ନ ମିଳେ
 ନାହିଁ । ୪ । ଚଳ ପାରିବ କି ଏ ଦେଶେ ଏଣିକି । କାନ୍ତାର ପଡ଼ୁଛି
 ପର ବରଷ । ତତ୍ତ୍ୱେ ମୁହଁ ଶଙ୍କା ନଥ ଏତେ ଟଙ୍କା । ଲେଖିବ କହ
 ତୁମ୍ଭ ନାମ କିଏ । ୫ । ଛଟକରେ କେତେ ହରଷ ଯେ ଚିତ୍ତେ । ନାମ
 ଲେଖଇ ହୋଇ ହସ ହସ । ଛ ଖୁର ଦନକୁ କର ବାଲିଦାକୁ ମିଶା
 ମତ ଅତି ହୋଏ ଉଲ୍ଲସ । ୬ । ଯାଇ କେ ଗୁମକୁ କହଇ ବାଣକୁ ।
 ଯଜ୍ଞଅଛି ମୁହିଁ ରେଖାମଣି ଦେଶ । ଜବକା ଆମ୍ଭର ବୁଝିବ ଏଥର ।
 ଶେଷ ଯୋଡ଼ଲେ ଖାଇବା କିଏ । ୭ । ଝଟଇ କାହାର କହଇ ପିଅର
 କରୁଅଛ କମ୍ପା ଏତେ ସାହାସ । ଝୁର ଝୁର ମୁହିଁ ମରବ ଯିବଇଁ ।
 ଝଲଝଲ କେନ୍ଦ୍ର କରବ ଗୁମ । ନାନାକୁ କେ ଗୋଲେ ଗୁମ କର
 ଝଲେ ଯୋଲନ୍ତୁ କେତେ ଟଙ୍କା ଅବଶ । ନୋହଲେ ହଜୁଟ ବିକଣ
 ଦେବଟି । ଦେଖୁଛୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଉପବାସ । ୮ । ଟଙ୍କାଲେ ଲୁଗୁଇ ରଖି
 ଆମ ନେଇ । ଟଙ୍କାଇ କାହାକୁ ନ ହୁହେ ଉଷ । ଟୋକାକ ମେ
 ନଇ କହୁଥାଏ ଭଲ । ଲୁଚଣଇ ପଳାଇବା ଆସ । ୧୦ । ଠକ
 ଯେ ପଟରେ ହୁଅନ୍ତୁ କେ ଘରେ । ଟୋଲଇ ମୋତେ କେ ନବୋଲ
 ହସ । ଠିକରେ ରେଖାମଣି ପଳଇ ଯିବ ମୁଁ ଦେଖିବା ମୋତେ କେ

କରିବ କସ । ୧୧ । ତାକୁ କୁମରକୁ କରନ୍ତି କେ ଶୁଣକୁ । ଯାକଥୁଲୁ
ମୁହଁ ବେଙ୍ଗୁଳ ଦେଖ । ଡାକରେ ସେ ଚାଁ ପଠାଇ ଥୁବଟ । ମିଳିବ
ଭୁବକୁ ମାଧକୁ ମାଧ । ୧୨ । ଡାକେ କେ ନାୟିକା ବୋଲଇ ସେ
ଏକାକର ମତେ ଯାଉଛି ପ୍ରାଣଭାଗ । ନିଜର ଦିଅନ୍ତି ସେଇ କେମନ୍ତେ
ଝଟିବାର ହୋଇଛି ବେନମାଧ । ୧୩ । ଅଳ୍ପ ମୋତେ ମନା ନ କର
ନିଜନା ସିଂହାର ମୁହଁ ନିଜନ ଅନ୍ୟା । ଏ ବସର କଷ୍ଟ ବାନ୍ଧିବି
କମିତ । ନିୟମନା ବାଳା ଅଛି ବସେ । ୧୪ । ଭୟର ବା ମାନ୍ୟ
ସୁନୁକୁ ସେ କହେ । ଅମ୍ଭକୁ ନିଅନ୍ତୁ ହୋଇଛି କସ । ତୁହି ଥିଲେ
ଗାଉ ଅଛି ମୋର ସବୁ । ବେଙ୍ଗୁଳ ଧନରେ ନାହିଁ ମୋ ଅପ । ୧୫ ।
ଥିଲେ ଏଥୁଗୁଣ ବାନ୍ଧବା ହୋଇଣ ବାହାରଲେ ସବେ ହୋଇଉଲସ ।
ଅବିରକୁ ନୋହି କେ ରତ କରଇ । କେହି ତାଙ୍କର ବାହୁଡ଼ଣ ଆସ ॥
ଦିଏ ଭାଷା ଆଣି କାହାର ଦରଶୀ ବୋଲଇ ପୁଅ ମୁଁ କରିବ କସ ।
ଦେଖିଲେ ଆମ୍ଭର ଚାନ୍ଦିକୁ କହବ କାହାର ଆସିବେ ଏହୁ ବସେ ।
ଧରେ କେ କହଇ ମୋର ଭାଇ ଯାଇ ରହବାର ହେଲା ଅଠ ବସେ ।
ଧନ ହସ୍ତେ ନାହିଁ ପାଉଣୀ ହୋଇ । ଦୁଇଅଛି ମୁହଁ କରିବ
ସେ । ୧୬ । ନନ୍ଦୁରୁ ମାର ବହନ କାହାର ବୋଲଇ ମୋର
ହେତେ ପ୍ରାଣାସ । ମନ୍ଦେଶା ହୋଇ ବହୁଅଛି ରହ । ଅନ୍ୟ
ବରକୁ ସେ ଦେବ ଅବଶ୍ୟ । ୧୭ । ପୁଣି କେ ବୋଲଇ ମୋ କଥା
ପରଲ । କୁଅଲ ମୋ ଗଲେ କହ ନିଶ୍ଚୟ । ପୁଅ ହିଅ ତାର
ରହିଲେ ମୋ ଦର । ପ୍ରାଣ ସିଂହ ରହୁଛି ଉପବାସ । ୧୮ । ଫେରେକହେ
କେନ୍ଦୁ ଦୁଆ ମୋର ଦେହ । ହୋଇଛି ମୋତେ ଅତି କାଳପାଶ । ଫଙ୍ଗ
ହୋଇ ନାଶକୁ ଫୁଲଇ । କଲ ଲଗୁଥାଏ ରହି ଦବସ । ୧୯ । ବୋଲେ
କେନ୍ଦୁ ଚର ଶୁଣେ କୁମର । ଗୁଞ୍ଜଲେକକୁ ନ ବୋଲଇ କସ ।
କୁହନ୍ତି ସେ ନାହିଁ ଅମ୍ଭ କଥା ସେହି । ବାଲେ କାଲ ବୋଲି ହୋଇ
କହସ । ୨୦ । ରାଜି ପ୍ରାଣୁଣିକ ଅଟଇ ଅନେକ ପାଠକୁଇ ଦେଲ

ବୋଲନ୍ତି ବସ । ଭ୍ରମ ଯେ ହୁଅନ୍ତି ସ୍ତେମରେ ପଡ଼ନ୍ତି । ଜଟିଣ ନିପୁଣ
 ଧନ ସବୁ । ୨୩ । ମୁଁ ଜାଣି ଅଛଇ କାଲିଲକ ଯାଇ । ଅମେଇମମ
 ବୋଲିବା ବସେ । ମାତରେ ପଡ଼ଣ ଲଳିତ ପାରିଣ । ଲଭୁଣ ଅଛନ୍ତି
 କଷ୍ଟ ଦେଶ । ୨୪ । ଯୁଦ୍ଧ ଯେ ଖେଳନ୍ତି କି ବାଲି ହୁଅନ୍ତି । ପରଧନ
 ଅଶିବାକୁ ଯେ ଅସ । ଯେତେ ଦ୍ଵାରଦେଇ ଧନ ସହୋଇ । ବୁଧ ନ
 ଦିଶଇ ଜଣେ ପାଦାସ । ୨୫ । ଶଶିଆନ୍ତି କେନ୍ଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣୀକ ସତେ
 ନିଳ କୁଟୁମ୍ବକୁ ନ ଆସ ଅସ । ଲଜ ଯେବେ ଶୁଭେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀକେଜଣେ
 ବୁଲନ୍ତି ମୁଖେ ବୋଲଣ ପାଦାସ । ୨୬ । ନିରାଶରେ ବାଣୀ କହେ କା
 ଦରଣୀ । ପୁରୁଷ ଜାତ ସେ ଜାଣନ୍ତି କର । ନ ଲଭଇ ଚନ୍ଦ୍ରା ବୁଦ୍ଧର
 ସେ କଥା ପୁଣି ଦୁହିତାରେ ନ ଆସ ଅସ । ୨୭ । ବେଲେଲେହୁ ଗିର
 ଅଶୁର ଦଶର କଟ ପରବାର ଧରନ୍ତି ନୟ । ବିଲ ବଜାକର ଗଲେ
 ଲେନ ଧର । ବାଘା ପୁଣି ନାଟିଛନ୍ତି ଭଜଣ । ୨୮ । ସନ୍ତାପିତ ହୋଇ
 କାନ୍ଦି କେ କହଇ । ପୁଅ ଗୋର ଦିନ କରଣ ଶୁଣ । ସାହୁକାର
 ବାଘା ହୋଇ ମାତଲିକ ଲିପି ପଳାଇଲ ଏହି ବରଷ । ୨୯ । ହେଲେ
 ବନ୍ଧୁ ସହ ଯେ ଧନ ଅର୍ଜଇ ତାର ଧନ କହୁଁ ହୋଇବ ନାଶ ।
 ହରିଦାରେ ହେଉ ଆସ ଅବେକ ଯହୁଁ ଗଲେ ହେଁ ହୁଅଇ ଯଶ ।
 ଶପର ସେପନ ବେଙ୍ଗୁଳୁର ଧନ । ନିଳେଇ ରହୁ ସେ କେତେ ବରଷ
 ଶିରେ ଯୋଗୀ ଲିପି ମୋ ଚିତାବକୁ କେହୁ । ନ ଧରବ ଏହି ଅଟେ
 ରହସ୍ୟ ।

ଭଲ ବେଙ୍ଗୁଳୁ ଦେଶ ଏହୁ ଅଟଇ ରେ ।

ଦେଇ ଦଇବ ଆଶି ମୋତେ ଶୁଣାଇ ରେ । ପର ।

ଧନ ଲେବେ ବୁଦ୍ଧ ସଫସ୍ତକୁ ଡେଇଲ । ଯୋଗୀକ ପୁରରେ ଆସି
 ପ୍ରବେଶ ଦେଲ । ନାନା ଦେଶରୁ ଲୋକ ଆସିଛନ୍ତି ଅନେକ । କେ
 ବର୍ଣ୍ଣ କାତେ କୋଳ, କେହୁ ବିକଇ ମାଲ ଏସବୁ ଦାଉ ଉଷା ହୁଅଇ
 ରେ । ୧ । ଚୂଡ଼ା ପଇତ କରି ଆସନ୍ତି ବୋଲବ ଅସିବା ପାଇଁ

ଶୁଣି ଶାନ୍ତି । କାଲି ଯେତା ସାବେର; ଉଦାଲ ଲୋକ ସଞ୍ଜ । କରଣ
 ଯେ ଲେଖାକୁ, ଦୟାଳୁ ହିକଟକୁ ଚେରଟକା ପାହୁଅଣ ନିଅଇ
 ରେ । ୧ । ଆସିଲେ ନୋଇତି ବଡ଼ସାବେର ନିଏ । ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ିକର
 ସମସ୍ତକୁ ବସାଏ । ବାର ଜଣକେ ଠୁଳ, କରଇ ଯେ ସକଳ ।
 ତେଲଜା ଚପଟି; ପଲସା ମାଟି ଅସି । ନ ଦେଲେ ଭୟାନାକୁ
 ଦୟାଲ ରୋଷା କଣ୍ଠସମାନେ ଯେ ଧନ୍ତାବେତା ସମସ୍ତେ । ଲଗ୍ନାମୁଣ୍ଡା
 ଗଣ୍ଡା ଗଣ୍ଡା କନ୍ଦବ କେଟେ । ହିପସ୍ତ ଯେ କାଳିଆ । ଅଧେ ଦାଡ଼ି
 କାକିଆ । ପତାଉରେ ବସାନ୍ତି । କାତି ମାରଣ ନୀନ୍ତି । ଚିତ୍ତ ସିନ୍ଧୁ
 ଲହର ମାରଇ ରେ । ୪ । ଲହଡ଼ିକ ଦେଖି କେନ୍ଦୁ କରନ୍ତି ରତ ।
 କେ ଲୁଚି ଧରନ୍ତି କେ ବୋଲେ ଗଲୁରୁ । କା ମୁଖ ଭ୍ରମ ହୋଏ
 କେ ନେହି ବୁଲି ରହେ । ଶୁଦର କଥା ମାନ ଅସି ପତର ମନେ ।
 କେ ମାତା ପିତା ଲୋଡ଼ କାଳଇରେ । ୫ । କେ ନିନ୍ଦିଆ କମଳ
 କଦଳ ଫିଙ୍ଗନ୍ତି । ମହାରସେ ହରିବୋଲ ଗଳ ବଥନ୍ତି । ତନ୍ତୁ ଯାଇଁ
 ଶୀଘ୍ର ରେ । ବସନ୍ତି ବୋଇତରେ । ଧର ନୋହେ ବୋଇବା ଭ୍ରମ-
 ହେବାକୁ ଚିତ୍ତ । ଅଧିକ ଟଳ ମନ ହୁଅଇ ରେ ॥ ପିଣ୍ଡଧିକ ଲୋକ-
 ମାନେ କରନ୍ତି କାନ୍ତି । କରୁଣା ଶ୍ରେୟା କେ ନାଶାସ୍ତେ ପୁଣି ॥
 କେନ୍ଦୁ ପଇତ ପିଟେ । କେନ୍ଦୁ ବୁଡ଼ା ଚଳେ । କେନ୍ଦୁ ପିଅଇ ଦହ
 କାହାକୁ ନ ରୁଟଇ । କେ ପଡ଼ିଆଏ ମୁହଁ ବୁଲଇ ରେ ॥ କେ ବୋଲଇ
 ଭଲ ମରଣିକ ଅନଗା । ମୋହର ଯେ ଉଡ଼ି ପାଉଅଛି ସାବସ । କେ
 ବୋଲେ ଧୁଇ ଛୁଅ । ଦହ ପଇତ ପିଅ । ପୁରୁଣା ଲୋକ ଯେତେ
 ଭୟ ନ ଥାଏ ତେଣୁ । କନ୍ଦୁ ଯେ ଥାନ୍ତି ଯେଉଁ କରଇ ରେ । ୮ ।
 କେ ବୋଲଇ ଭଲ ମୁହଁ ଅସୁ ନ ଥିଲ । ପାଶୁ ହୋଇକର ଭ୍ରମେ
 ପଡ଼ିଣ ଗଲ । ବୁଣ ମୋର ନ ଥିଲା କି ପୁଣି ହୋଇଥିଲା । ନ
 ଦେଲି କା କଥା । ପାଇଲ ଏ ଅବସ୍ଥା । ବୋଲଣ ବିକଳରେ
 କାଳଇ ରେ । ୯ । କେ ବୋଲେ କୁଟୁମ୍ବ ମୋର ହେଲ ଗହଳ ।

ସହ ନ ପାରିଲୁ ଷଡ଼ଫଳାର ଜଞ୍ଜାଳ । ଖାଉଣି ଅଳ୍ପ ନାହିଁ । ବଡ଼
 ଗଲଣି ଅନ୍ଧା । କାହାକୁ ନ ବନ୍ଧଣ । ଅସିଅଛି ଲୁହର । ଗର୍ଭରଜାଳ ।
 କେନ୍ଦ୍ର ସହକରେ । ୧୯ । କେ ବୋଲଇ ଅଳ୍ପୁଆ ବୋଲଣ ନବର
 ଗୁଣେ ନବତ୍ୟ ଗାଳ କରୁଥାନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ଅଳ୍ପୁଆ ନ ଦେବ ବନ୍ଧୁ
 ଧନ ଅଛଇ । ପିନ୍ଧି ବଜାଳ ଯଥା । ଟେବଣ କମା ହୁଅ । ଦୁଲିବ
 ଗାଡ଼ କମା ଗୁଡ଼ାର ରେ । ୨୦ । କେ ବୋଲଇ ମେଣ୍ଟିମାନେ
 ଅଳ୍ପୁଆକୁ । ରେଞ୍ଜନରେ କରଇଣ ଦେଲେ ସାଧ୍ୟକୁ । ଅଳ୍ପ
 ବ୍ୟବସାୟୀ । ମେରୁଯାଏ ଥର । ବୋଲନ୍ତି କେବେ ନ ଅସିବୁ
 ସେ ଅମ୍ଭେ । ଏମନ୍ତ କଥା ନ ଥାଇ ଲେ । ୨୧ । କେ କୋଇଲ
 ରେଞ୍ଜନୁ ଦେଶଯାତ୍ରା ଅସିବ । ବିଜୟାଦଶ୍ୟ ଭୀଷଣୀ ପଛେ ବଞ୍ଚିବ
 କହୁଁ କେନ୍ଦ୍ର ବୋଲଇ । ଅପିଲେ କସବଲ ହାତରୁ ଯ ବାନ୍ଧୁଛି
 ତାକୁ କ ଦେଖୁଅଛି । ମନଇଚ୍ଛା ତାହାର ଅଟଇ ରେ । ୨୨ । କେ
 ବୋଲେ ମିଶ୍ରୀକ ମୋର ଭୟ ନ ହୁଅ । ଲେଖାଇ ଦେବାକୁ ଶୁନ-
 କାଳ ହୋଇଲ । ରେଞ୍ଜନପୁରରେଟି । ପଲାଇଥାନ୍ତି କଟି । କରଣ
 ଏକ କଟି । ଧରଣ ଅଛି ଚୁଟି । ଆସିଛି ମନ ଗୋର ନ ଥାଇ ରେ ।
 କେ ବୋଲଇ ମେଣ୍ଟି ଆମ୍ଭ ଗ୍ରାମକୁ ଗଲା । ଲେଖନୁ କେ ଯିବ
 ବୋଲି ଗୁଣେ ତାକଲ । ବସାଇଣ ପାଗରେ । କହଲ କେମନ୍ତ ରେ
 କଦଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଟେ । ହାଣ୍ଡିଦେଲେ ଟଙ୍କାଟେ । ରହଇ କମା । ଏଥ
 ନ ଯାଇ ହେ । ୨୩ । କେ ବୋଲେ ବାଡ଼ିଆ ନୋଳ ମୋଡ଼ା । ଗୁଣକୁ
 ଦେଖି ମୋର ମନ ହୋଇଲ ତାକୁ ଟାକୁ । ପଦ ହେ ଛେଦା ନାଳ ।
 ଦେଖି ହେଲ ବାଉଳ ବୋଇଲ ମୁହଁ ଗଲେ ଲଗାନ୍ତି ପର ଦେଲେ
 ଅଗସ୍ତ୍ୟ ମିଶ୍ରୀ ଏହା ନ କହଇ । ୨୪ । କେ କୋଇଲ ରେଞ୍ଜନ ଦେଶ
 ଅସିଣ ଲେକେ । ବିଲ ବାଡ଼ି କରଣ ସେ ଗଲେଣି ଥୋଟକ । ତୁଲ
 ନ ଜଳେ ଯାଉ । ସେ ହେଲ ସାହୁକାର । ମୁଣ୍ଡେ ଗାଳ ନ ଥିଲ
 ଲୁହା ଲୁହା ପାରିଲ । ସ୍ବଦେଶେ ବାନ୍ଧି କସ ଅଛଇରେ । ୨୫ । କେ

ବୋଲେ ମାୟାରେ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ ହେବ । ଚେଣୁକର ବାଉନ ସେ
 ବୁଝି ନ କଲା । ମସାଣି ଦଣ୍ଡା ପୁଣି । ଡେଇଁ ଗଲେ ଚଣାଣ । ବାଉନ
 ଧର ମୁଠି । ଠକଲେ ସେ ଯାଇଛି । ଧର ଦଅନ୍ତ ଧାନ୍ ବୁଢ଼ାଇଲେ
 ଯିଏ ତନ୍ତୁ ଲଙ୍ଘାଣି ଡେଇଁ ସେ ନବୁଣି ବାଣ । ବଳା ଲୁଗା ବୁଢ଼ିଜଲ
 ହେଲେ ସିଆଣ । କରନ୍ତୁ ବମାର । ନ ମିଳିଲା ଅଙ୍ଗାର । କଣ୍ଠାହାଣ୍ଡି
 ବସ୍ତାର । ପୋଡ଼ିଲେ ସେ କୁମାର । ନ ଭୁଜିଲେ କିଏ ସେ ନେର
 ରେ । ୧୮ । ଯାନନ୍ତେଇ ବଡ଼କୁ ସେ ନେ ନ ମାନିଲେ । ମାନିଲେ
 ମାନ ଅତି ଉଚ୍ଚକୁ ଗଲେ । ତେଣୁ ସେ ଅଳ୍ପ ଚନ୍ଦ୍ରା । ଦେଲା ଅଣି
 ବଧାନା । ନ ଥିଲେ ବୁଝି ଦଶ । କରନ୍ତୁ ଆଦେଶ କଷ । ରହିଥାନ୍ତେ
 ମୁଣ୍ଡ ଗଡ଼ାଇଲେ । ୧୯ । କେ କାଲିଲ କାହାର ସେ ଆନନ୍ଦ ଚିତ୍ତ ।
 କେ କାଦ୍ୟ ଦଳାଏ ଜେନ୍ତୁ ବୋଲଇ ଗୀତ । ପୂର୍ବୁପେ ବୋଇଲେ
 କରୁଥାନ୍ତୁ ବର । ଗୁଲନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ସଲଖେ ଯୁଠି ନୋହୁ ।
 ପରତ ମାତ୍ର ପ୍ରାଣ ରଖଇ ରେ । ୨୦ । ବଞ୍ଚିଲୁଣି ପରି ସେ ବୋଇତ
 କରନ୍ତି । ଡିଲ୍ଲୁବନ ପ୍ରାୟେ ତନୁକୁ ହୋଇଛି । ନେରପାରିଟି ସେନେ
 ବୁଲଇ ନାନାମତେ । ଗୁରୁଣ ଥାଏ ରହୁ । କିବା ସେଇ ସଜ୍ଜା ଘଡ଼ି
 ପରୁଣ ପଡ଼ନରେ ଗୁଲଇ ରେ । ୨୧ । ପ୍ରଥମରେ ବୋଇତ ପୂବକୁ
 ଗୁଲନ୍ତି । ପୁଟ୍ଟପୁଟ୍ଟେ ନେରକୁ ଫେରାଇ ଥର । ନେଲ ପାଣି ଶେଷ
 ରେ । ଘେନେ କଳାପାଣିରେ । ତହୁଁ ତାହା ଆପଣି । କଲ କେପାରେ
 କୁହୁକ ବର୍ଷ ସିନ୍ଧୁ ଦଶଇରେ । ୨୨ । ସାଞ୍ଜ ସାତ ଦିନରେ ବୋ-
 ରତ ଲଗଇ । ଖମ୍ବରେ ଲଙ୍ଘା ବାହୁଡ଼ା ଢେଇ ଦଅଇ । ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ
 ବୋଇତ । ଅଗ୍ନିହୋଷ ସହତ ପଡ଼ଇ ଜାହାଜକୁ । କରେକେତଳ-
 ଶାକୁ । ସାମାନ୍ୟ କଥାକହଇରେ । ୨୩ । ସେତେବେଳେ ବୋଇତରୁ
 ଉଡ଼ଇଗାନ୍ତି । ଜମାସର ମଜୁପାୟ ଦଶଣ ଥାନ୍ତି । ସାମାନ୍ୟ ତନକରେ
 କେ କାହିଁ ଯାନ୍ତି ଭରେ । ବୋଇତୋଟା ରହନ୍ତି । ରମାବତୀ କରନ୍ତି
 ସହରେ ଯାଇଣ ନେ ବୁଲଇରେ । ୨୪ । ଉଦୟ ନୋହ ସେ ବଡ଼

ଅଟଇ ଜାଣ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଶେ ଶେଷେ ଯେ ଅଛି ପଡ଼ିଣ । ଦୋଡ଼ାଗାଡ଼ି
 ସେ ଚହଁ । ମାଲ ମାଲ ହଲଇ । କେନ୍ଦ୍ର ନହେଲେ ଛୁଟା । କୁହଣ
 ଦେବେ ଘୋଡ଼ା । କାହୁଁ ଯିବାକୁ ବାଟନ ଥାଇଲେ । ୨୨ । ରେଙ୍ଗୁନ
 ସହର କେନ୍ଦ୍ର ପାରିବ କଳ । ଭଲ ଭଲ ପକା ଶୁଦ୍ଧ ଭଲ ଭଲ ।
 କାହାର ଏକପୁର କାହାର ଦୁଇପୁର । କାର ପକା ଭାନ୍ତିଆ
 କାହାର ଝାଙ୍କରହୁଅଁ । ସବୁବୁଦ୍ଧକୁ କମ୍ପା ଅଛଇରେ । ୨୩ । ସ୍ୱର୍ଗପୁର
 ପରାଏ ନିଶେ ନୁହଇ କଳ । ପଞ୍ଚାକ୍ଷ ବାଣୀରେ ପାଦେ ଛପନ ଗଳ ।
 ଗୋଦେଇକୁ ବାଉ । କରୁ ନ ଥାଏ ଭଟ । ହଜାରେ ସେ ହଜାରେ ।
 ବସିଅଛି ଜୋର । ଶୋଭାକୁ କର ଚଢ଼ି ନୁହଇ ରେ । ୨୪ । ନାନା
 ଦେଶ ରେଙ୍ଗୁନକୁ ଆସିଛୁଗଣ ବଣୀକୁ ସେ ପାରିବ କେ କଲକଳଣ
 ଛମାସର ପଥକୁ । ଭଣା ଯାଏ ଦଳକୁ । ସଦାଶିବା ଉପର ସୀମା
 ମହାଶୟୀ । ପବୀତ ଦମ୍ଭ ଶୁଭଇ ରେ । ୨୫ । ବଙ୍ଗଳା କାଶ୍ମିର
 ଚହଁ ଅଛୁକଣେ । ରାଣୀ ଘୋଡ଼ା ସଜାଉ କି କହୁବ କଥ । ଫସରେ
 ଯେତେ ଜବ । ସେଠାରେ ଛନ୍ଦ ସବ । ସେ କଳ୍ପ ନ ବର୍ଣ୍ଣିବ ଶବ
 ତାହାର ଆଇ । ମଲ ମଲେ ଗୁପ ଅଛଇ ରେ । ୨୬ । ରାଜା ରାଜା ସର୍ବ
 ଦୁଷ୍ଟ ଏ ଦେଜାଇ । ମନ୍ତ୍ରଣ ଦେଖିଲେ ତରୁଣିଶ ଶୁଦ୍ଧାନ୍ତ । ଦୋଇଶ
 ଶୋଧର । ବର୍ଜନ୍ତୁ ଫୁଲ କାର । ଲୁଗା ପେଡ଼ିଲେ ଛନ୍ଦ ସେ
 ଲେକ ଦେଖିଯନ୍ତୁ ଚଉକୁ ମହାବନ୍ଧୁ ଲାଲ ରେ । ୨୭ । ଧନ୍ୟ ବୁଦ୍ଧ
 ରଜା ଫାନ୍ଦା ଅଛି ବସାଇ । ଅମୃତ ଦେଉଳ କାହିଁ ବାଟ ନଥାଇ
 ସୁନେଏ ବାଜଇ ଘଣ୍ଟ । ତାଳ କାମ ପାଇଛି ॥ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ଛପୁଣୀ
 ଦୋଇଶ ଅଛି ସୁଖ । ଗୁହଁଲେ ନେତୁ ପାପ ହଇଲୁ ରେ ॥ ୨୮ ॥
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଶେ ଦେଉଳ ହଜାର । ବଥାଇ ଅଛନ୍ତି ଚହଁ ମୃତବ୍ୟୁଥର
 କୁମ୍ଭକର୍ମ ଶୋଭଇ ଶେ ପ୍ରାୟେ ଦୟାଳୁ । ବୁଝା ଯାଏ । ସେଠାରେ
 ପଶିଛି ବନ୍ଧୁରେ । ସର୍କାର ଦର ଜରି ଅଛଇ ରେ ॥ ୨୯ ॥ ଗୁହଁ
 ଲେକା ନିଶ୍ଚୟ ବଡ଼ ଭକତ । ଶୁଣି କର ଆଇ ପଞ୍ଚ ଗ୍ରୋହଲଗାନ୍ତ

ଲ ମିଳ ପିଉଥାନ୍ତି । ପାସା ମାୟା ବୋଲନ୍ତି । ଏଥର ଦୃଢ଼ ନିଶ୍ଚିତ ।
 କାହିଁ ନ ଥିବ ଭିତ । ଧର୍ମୀୟ ଦଶ କହୁ ନ ଦୃଢ଼ ରେ । ୩୫ ।
 କେଉଁ କେଉଁ ବୁଝୁନାନେ ବଡ଼ ଧର୍ମୀୟ । ଦାନ ପୁଣ୍ୟ ଜଳଜାଳି
 କରୁଛନ୍ତି । ଅରୁଣା କେତେ ଥାନ୍ତି । ଶଶିବଳ ହାଣିଦାନ୍ତି । ଧନ୍ୟ
 ସର୍ବାର ଘର । ପରୁ କଲ ଯହୁର । ଦୋଷୀକ ଦେହ ଦନ୍ତ ଦଥଲ ରେ
 ବଡ଼ ବଜାର ସଜାଇ କହୁ ବା କଥ । ଯାହା ଲେଖିଲେ ଯଥାରେ ମିଳେ
 ଅବଶ୍ୟ ସୁନା ତୁପା ସହରେ । ପିଞ୍ଚୁଲ ଲେହ ସେତେ । ବନାଜା
 ଶାଢ଼ୀପାଟ । ଯଥା ମିଶ୍ରଜ ଛୁଟ । ପାଗ ଟୋପି ଅନେକ ଅଛଇ ରେ ।
 ନଡ଼ିଆ ପଗସ ଟାଣି ଲେମ୍ବୁ ନାରଙ୍ଗ । କମଳା ଜାମ୍ବୀ କରୁଣା
 ଦଶେ ପୁରଜ । ଶୁଣି ଜିବ ମରତ । ପିପ୍ପଳୀ ଅଳାଜର । ଲବଙ୍ଗ
 ଯାଇପଲ । ନାନାଦ ସକଠିଲ । ଖଜା ମିଠାଇ ଆସୁ ଗନ୍ତାଇ
 ରେ । ୩୬ । ଯାହା ହେ ନାହିଁ ତାହା ନାହିଁ ସଂସାରେ ଛନ ବୋଇଯିବ
 ମନ ଦେଖି ନେହରେ । କେ ବୋଲେ ଆସ ଆସ କଣିଶ ନେବ କିସ
 କେ ନୋଲେ ବସ ବସ । ତୁମ୍ଭର କେଉଁ ଦେଶ କହଣ ମନ ଦ୍ୟୁତ
 ଭୁଲଇରେ । ୩୭ । ଟଙ୍କାକର ଦ୍ରବ୍ୟକୁ କେ ଦକ୍ଷିଣା ନିଏ । ନ କଣିଲେ
 କେଳି ଲୋକ ମାରଣ ଯାଏ । ମଦ୍ରାସି ମହାଜନ, ବଙ୍ଗାଳ ମୁସଲମାନ
 ବ୍ରହ୍ମ ନନ୍ଦନମାନେ । ନିଧିଛନ୍ତି ଯତନେ ସେ ଯାହାର ବେପାର
 କରଇ ରେ । ୪୧ । ଓଡ଼ିଆ ଦେବୁରୁ ଭାଷା କେ ନ ଜାଣନ୍ତି । ଝଟାମଝି
 ପ୍ରାୟେ ସବେ ଗୁହଣ ଥାନ୍ତି । ଦିଲ୍ଲି ବହଲେ କେହୁ । ବୋଲନ୍ତି ନାମ
 ନେଜ । ଗଲ ବୋଲନ୍ତି ତୁଆ । ଯେହେ ବରାତ ତୁଆ । ଦୋଷ୍ଟଥସର
 କେ ନ ଶୁଭଇ ରେ । ୪୨ । ସର୍ବରୁ ବନ୍ଧନ୍ତି ତହିଁରୁ ଖାଉଥାନ୍ତି ।
 ଅଇଁଠା ମଧ୍ୟ ସେ ବୁଝୁଲେନ କଣିନ୍ତି ଦୁର୍ଗବ ଲକ୍ଷ ଡାକ । ଲବ-
 ରକ ସାଦୁକୁ । ଯହଁରେ ବଢ଼ାନ୍ତି ପୋକ । ସେ ଲକ୍ଷ ଅଇ ଠେନ
 ଦୁର୍ଭେ ଖରାବ ସେ ନୁଥଇ ରେ । ୪୩ । ଲଲାକା ସେ ପଙ୍ଗଳା
 ଅଛନ୍ତି ଛତା ଧରି ଅଛନ୍ତି ବେଲରୁପ ନାଥା ଚେପଟା ଅଳସ ବଥରୁ

ଉଦୟ । ବନେ ପ୍ରକାଶନ୍ତି । ବନ୍ୟ ନ ପଡ଼ି ବେଙ୍ଗ ନ ଥାନ୍ତି
 ରେ । ୪୪ । ବନାନ୍ତ ଉତ୍ତର ନାହିଁ ମଲେ ଉତ୍ତର । ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ ମାଧ
 ଯାଏ ରଖନ୍ତି ଶବ । ବନାନ୍ତ କରୁଥାନ୍ତି ସେବକମଣିଷ । ପ୍ରସନ୍ନମୁଖ
 କୁ ଚିତ୍ତ ବେନ ପାରିବାକୁ ବନ୍ଧନୀ ପ୍ରାୟେ ଦୟା । ପଶାରିତ ଦୟା
 ଦୁଅ ହୋଏ ଯାହାର ଯାଏ ଶରୀର ଦୟା ହେଉ ନୋଇଲେ ପରେ
 ବଦଳି ରେ । ପ୍ରସନ୍ନମୁଖର ଶବେ ଓଷଣୀ ନାହିଁ । ମନ କହେ
 ବୁଲୁଥାନ୍ତି ଯା ମନ ଯହିଁ । ଦୃଢ଼ ଦୟା ଥାଏ ଦୟା । କେ କାଣେ ତାଙ୍କ
 ନାହିଁ । ପ୍ରଭୁଟ ଛାଡ଼ି ଦେବେ । ବାଳ କୁହା ସହରେ ଗାନ୍ଧୀ କନାକୁ
 ଥାନ୍ତି ବେନାଲରେ । ୪୫ । ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରସନ୍ନପର ଅନ୍ୟ ନାହିଁ ସ୍ବଦୟ
 କଥା ଅଟନ୍ତି ସ୍ବର୍ଗର ପରସ୍ୟ । ପିତାପୁତ୍ର ଲେଖି ଭାବେ ଭରଣ
 ଅଣୀ । ଶୁଭକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ । ମଉଗଳ ପରରେ । ପାଦରେ ଭର
 ଥାନ୍ତି ପାଣ୍ଡବରେ । ୪୬ । ଶ୍ରୀ ଦୟା ଭରଥାନ୍ତି ଶରୀରେ ପୁଷ୍ପ
 ବେଙ୍ଗକୁ କି ଶୋଭା ଦେଇ ବସନ ବେଶ । କେଉଁ ବୃନ୍ଦେ ବନ୍ଧାଣି
 କୁହଣ ଅଛି ଜାଣି । ନାଥରେ ନାହିଁ ଦଣ୍ଡି । ବେଙ୍ଗ ନାନ୍ତି ବଣି
 ନାଦକୁ କହେ ଥାନ୍ତି ଲଗାଇ ରେ । ୪୭ । କି ରହସ୍ୟ ଜାଣନ୍ତି ସେ
 ବ୍ରହ୍ମଣୀ ମୁଖ । ସହ୍ୟ ଥାନ୍ତି ଥାନ୍ତି କାନ୍ତି କରନ୍ତି ଧର । ଶୁଭକୁ
 ବୋଧେ ନୁହନ୍ତି ଛୋଟ ଛୋଟ । ସେମ ମାଦକେ ବୁଦ୍ଧ ଭାବରେ ଯାନ୍ତି
 ତେ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷେ ମନ ନ ଥାଏ ରେ । ୪୮ । ଭାବୁନଲେ ସେ
 ଜଳ କେ ନ ଦେନ୍ତି । ସହ୍ୟ ତଳେ ଭବ ବାଣୀ ଶାନ୍ତି ଥାନ୍ତି ।
 କୋଟର ଭବଭବ ବହୁଭବ ରୁଦ୍ଧ । ସନଳ ତାଳ ମୁକ୍ତ । କରଣ
 କେଠୁଳ । ଲାଞ୍ଜି ପାଣିରେ ଦିଅନ୍ତି ବୁଲାଇ ରେ । ୪୯ । କି ରହସ୍ୟ
 ଦେଖିବାକୁ ବେଙ୍ଗଳ କଥା । ପ୍ରସନ୍ନମୁଖ ସମସ୍ତେ ବେଶେ ଛନ୍ଦା
 ଶିତ ନୁହେଁ କରନ୍ତି । ନାନାବାନ୍ୟ ବଜାନ୍ତି । ନିକଳ ଧନ ପିତା
 ନିଅନ୍ତି ରେ । ୫୦ । ବୈଷାଖ ଚନ୍ଦନ ଯାଣ ସେ ପାଣିରେ କାଳ
 ବୁଦ୍ଧା ବୁଦ୍ଧା ବୋଧେ ହୋଇ ସକଳ । ପିତାଙ୍କ ମନ୍ଦର । ଦୁଃଖ

ଧରାଧର । ବାରଣ ନ କରନ୍ତି ଅତି ଆନନ୍ଦ ହେ'ନ୍ତି । ସେ ଦିନ
 ଭଲ ବୃଷ୍ଟି କରଇ ରେ । ୫୧ । ଦ୍ୟନ୍ତି ମୋହ ବୁଲାଇଣ ଗନା
 ପକାନ୍ତି । ବଢ଼ ବେଉଁସା କେମନ୍ତି ଯେ ନ ଲାଗନ୍ତି । ନିଆଁ ବରଷି
 ବ ରେ ହୁଡ଼ି ନାହିଁ ବଲରେ । ଲଞ୍ଜୁଳର ଆଲଗନ । କରୁଡ଼ି ଚହେ
 ଧାନ ଭୂମି ସେ ସମରୁଲ ଅଟଇରେ । ୫୨ । କାର୍ତ୍ତିକ ଉଲଟ ବାଣ
 ଦ୍ୟନ୍ତି ମାଡ଼ିବ । ସେହି ଦିନଠାରୁ ବୃଷ୍ଟି ଯାଏ ଝଡ଼ିଣ ଅଭାବବଦ ନା
 ବହେ ପାତାଳ ରେବ କାଦାନ ସେ ପଡ଼ଇ କଳ ପାରିବ କେହୁ ।
 ସମୁଦ୍ରରୁ ଉଜାଣି ଆସଇ ରେ । ୫୩ । ମୂଳ ଦୈତ୍ୟର ବେଙ୍ଗୁଳ
 ବସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି । ଯେତେ ବେଲ ଗାଡ଼ ସେହିଠାରୁ ଚାଲୁଛି ଗଡ଼ରେ
 ଯେଉଁ ବସେ ମାଲଲକୁ ପଛସେ । ଉଡ଼େ ପବନ ପ୍ରାୟ । ଅନେ କମ୍ପ
 ଯାଏ । ମେଘ ଦଡ଼ଇ ପ୍ରାୟେ ଶୁଭର ରେ । ୫୪ । ଭିନିଆଇଲରେ
 ଅଟେ ଫଇଲ ଘର । ଦଶଜଣ ରହିଣ ସେ ଥାନ୍ତି ହେ'ର ନାହାନ୍ତି
 ଦେଶ ଦେବା । ଭୁଲସୀ ବୃକ୍ଷସେବା । କରନ୍ତି ଭବବଦ । ହୋଇ
 ଆନନ୍ଦ ତେ । ଅଳ ପାତକ ଦ୍ୟନ୍ତି ଛଡ଼ାଇ ରେ । ୫୫ । ଶୁଦ୍ଧସର
 ତାଲୁକା ପଡ଼ିଆ ମୁଠାରେ ନିଆଏ ଅଟଇ ନିମପଦ୍ମ ଗ୍ରାମରେ ଆସି
 ବେଙ୍ଗୁଳ ଦେଶ । ଭଲ କର ମାନସ ଗାଉଲା ପାଦେ ଧାଇଁ ଯୋଗୀ
 ଏ ରସେ କହ । ନିଜ ସନ୍ତାନୁ ମୁଁ କେତେ ସିଦ୍ଧରେ । ୫୬ ।

ସ ମ୍ମ ଶି ।

ଶ୍ରୀ ହରିନାଥ ପ୍ରେସରେ ଶ୍ରୀ ଅଜୟକୁମାର ଦେ ସଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରେସ୍ତ ।

କିଛି ପ୍ରକାର ।

— ❖ —

[illegible]

ମୌରୀୟ ଚକ୍ର
ପାଃ ମୌରୀୟ

}

ଶ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ର ଦାସ ଗୁପ୍ତା
ବନାର ଗେଡ଼